

Европейските политически партии

проф. д-р ИНГРИД ШИКОВА,
експерт европейска интеграция и
политики на Европейския съюз

Съфинансирано от
Европейския съюз

European
Parliament

Национални политически партии

Политическите партии са свободни сдружения на граждани, създадени с цел да формират и изразяват политическата воля на народа чрез избори или по друг демократичен начин.

Политическите партии в дадена страна играят важна роля за функционирането на съвременната демокрация. Тези национални партии осъществяват връзката между гражданите и хората, които вземат решения в демократичните държави. Партиите номинират своите кандидати, които се избират от гражданите, според техните убеждения.

Съвременните партии в Европа водят началото си от 19 век. След края на втората световна война те започват да постигат институционално признаване в конституциите и разпоредби на страните, специално посветени на политическите партии.

След падането на последните диктатури в Западна Европа - Гърция през 1975 г., Португалия през 1976 г. и Испания през 1978 г., и тези държави започват да изграждат демократични режими, които включват политическите партии в новите си конституционни структури.

Страните от Централна и Източна Европа, след смяната на комунистическите режими през 1989 г. с демократични, признават политическите партии в основните си закони, премахвайки съществуващият дотогава еднопартиен монопол.

Създаване на европейските политически партии

Наред с националните партии, в Европейския съюз съществуват и европейски партии, наричани често европейски партийни семейства.

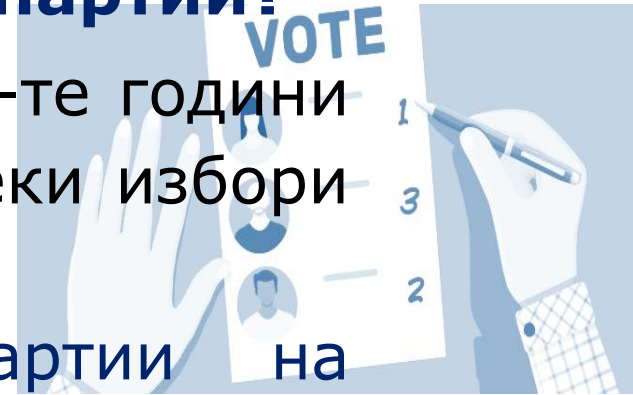
Европейските политически партии са определят като федерации на национални политически партии от няколко държави членки, обединени по политическа ориентация.

Кога се създават европейските политически партии?

Първите европейски партии са основани през 70-те години на 20-ти век, във връзка с провеждането на преки избори за Европейски парламент през 1979 г.

- Конфедерацията на социалистическите партии на Европейската общност е създадена през 1973 г.
- Европейската народна партия (ЕНП) и Федерацията на либералните и демократическите партии в Европа са създадени през 1976 г.

Тези нови организации се създават от националните партии със сходна идеология с цел да координират своите предизборни кампании.

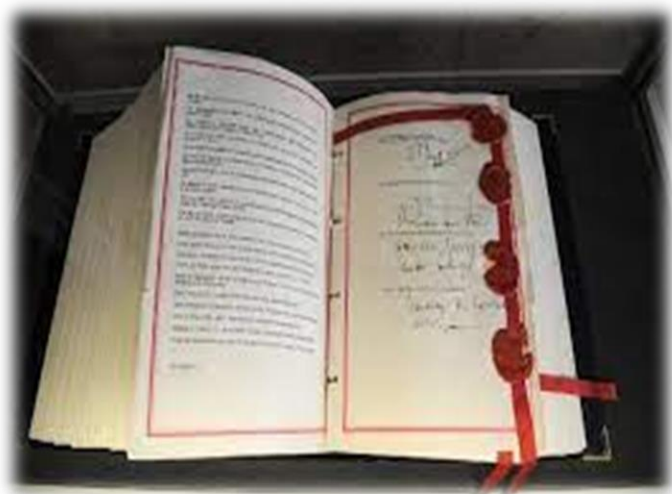

Европейските избори през 1979 г. насърчават и други партии да засилят сътрудничеството и взаимодействието си в Европейския парламент.

Европейските политически партии могат да бъдат наречени „партии на партиите“, т.е. организации с национални членове.

Предвид ключовата роля на партиите в представителната демокрация, европейските партии се разглеждат като естествена стъпка към изграждането на Европейски политически съюз.

Европейските политически партии получават официално признание в Договора от Маастрихт, влязъл в сила на 1 ноември 1993 г.

Според член 138.а от Договора „политическите партии на европейско ниво са важен фактор за интеграцията в Съюза. Те допринасят за формирането на европейска осведоменост и за изразяване на политическата воля на гражданите на Съюза“.

Отбелязването на европейските политически семейства в Договора от Маастрих допринася за тяхното по-нататъшно формиране и активизиране.

VO
TE
EU
20
24

Друг важен фактор, стимулиращ създаването и организирането на европейски партии е въвеждането на пряко публично финансиране през 2003 г.

През 2017 г. броят на европейските партии достигна шестнадесет, някои от които по-късно прекратиха своето съществуване.

През 2022 г. десет европейски политически партии бяха признати от специалния Орган за европейските политически партии и европейски политически фондации.

Признатите европейски политически партии:

1. Европейската народна партия (ЕНП)

2. Партията на европейските социалисти (ПЕС)

3. Алиансът на либералите и демократите за Европа (ALDE)

4. Европейската демократическа партия (EDP)

5. Европейската зелена партия (EGP)

6. Европейският свободен алианс (EFA)

7. Партията на идентичността и демокрацията (ID Party)

8. Европейската партия на консерваторите и реформистите (ECR)

9. Партията на европейската левица (PEL)

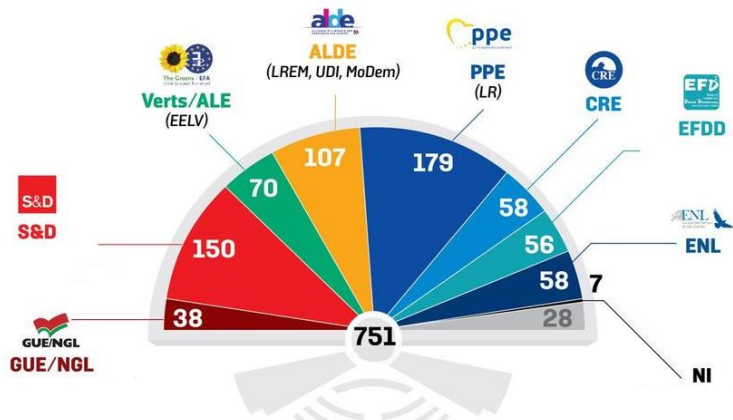

10. Европейското християнско политическо движение (ЕСРМ)

Техните названия на английски език са:

1. The European People's Party (EPP)
2. The Party of European Socialists (PES)
3. The Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE)
4. The European Democratic Party (EDP)
5. The European Green Party (EGP)
6. The European Free Alliance (EFA)
7. The Identity and Democracy Party (ID Party)
8. The European Conservatives and Reformists Party (ECR)
9. The Party of the European Left (PEL)
10. The European Christian Political Movement (ECPM)

Парламентарни групи в Европейския парламент

В Европейския парламент избраните евродепутати от съответните европейски политически партии се организират в **политически групи**. Те осъществяват законодателна работа по приемане на европейските директиви и регламенти.

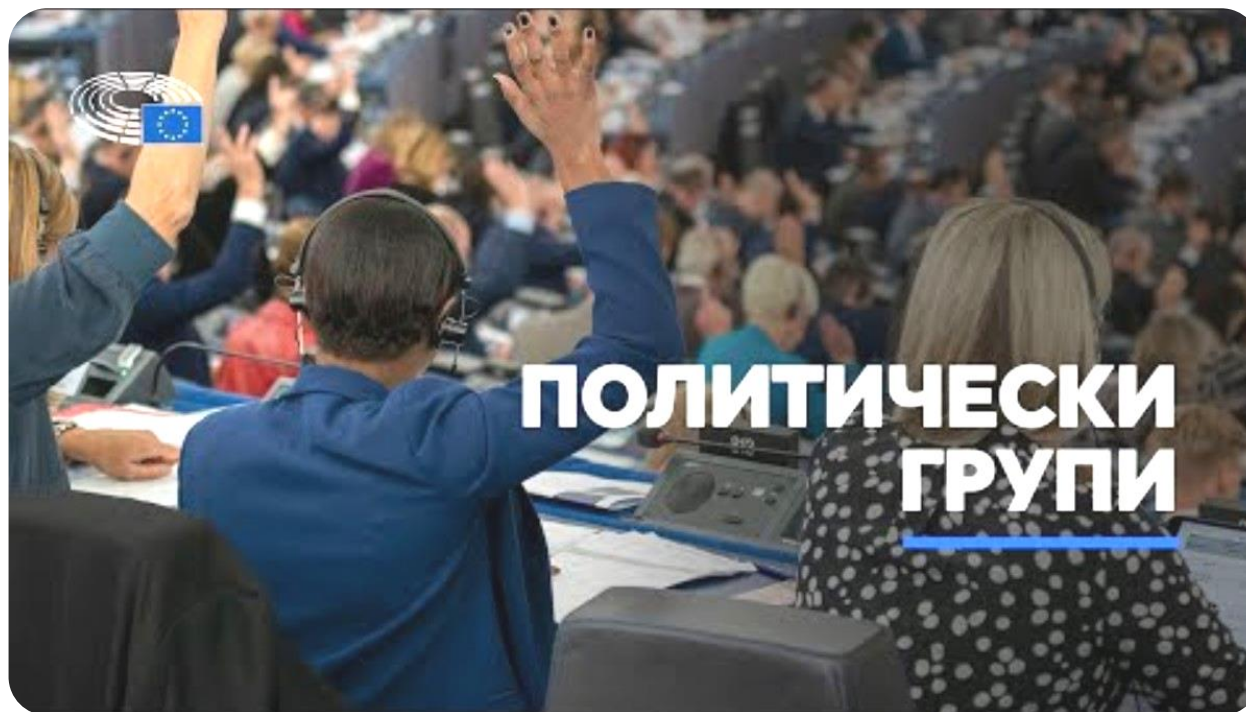
Парламентарните групи в Европейския парламент са политически групи, сформирани от избраните депутати. Тези обединения не са по национален принцип, а по партийната принадлежност на депутатите.

Групата в Европейския парламент може да е официално представителство на европейска политическа партия.

В други случаи може да представлява коалиция от европейски партии, национални партии и независими политици.

Главното изискване е в парламентарната група да членуват минимум 25 депутати от 7 страни на Европейския съюз.

<https://www.youtube.com/watch?v=k0m4y4ko8v4&list=PLdNni35y6jZwJYMSf3WsJ25JKUx52iovB&index=8>

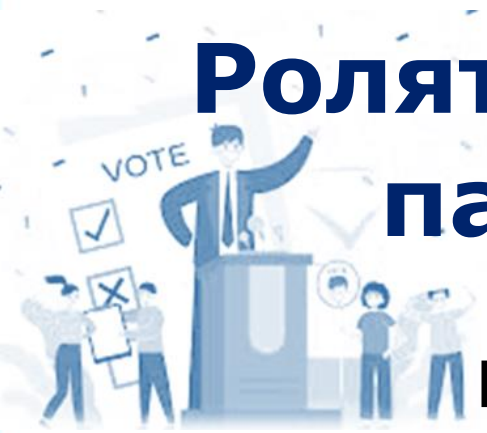
Европейските политически партии и свързаните с тях политически групи в Европейския парламент по принцип работят в тясно сътрудничество.

Често се провеждат срещи, координация и съвместни дейности между европейската политическа партия и нейната парламентарна група, особено за подготовка на заседанията на Съвета и на Европейския съвет.

За повечето от политическите семейства тези срещи завършват с приемане на декларации, резолюции и общи позиции.

Ролята на европейските политически партии в европейските избори

Въпреки институционализирането и заздравяването на европейските политически партии и тяхната важна роля в европейската интеграция и особено в Европейския парламент, те са недостатъчно видими и дори непознати за гражданите. Една от причините е , че все още европейските избори се провеждат по национални процедури и се гласува за национални партии. Например, само националните партии в няколко държави-членки са включили името и логото на европейската политическа партия, към която принадлежат в бюлетините за изборите през 2019 г.

Предизборните манифести на европейските партии обобщават политическите приоритети на тяхното политическото семейство. Ключови приоритети, които се съдържат в тях след изборите, се използват като основа при обсъждане и определяне на работната програма на Европейската комисия.

Европейските политически партии могат да номинират в предизборните кампании свой водещ кандидат - „**Spitzenkandidat**“, който, ако партията спечели най-много места в Европейския парламент, да заеме поста на председател на Европейската комисия.

При европейските избори през 2014 г. кандидатът на Европейската народна партия Жан Клод Юнкер стана председател на Европейската комисия.

Но при следващите - през 2019 г. - постът беше зает от Урсула фон дер Лайен по настояване на държавите членки, т.е. системата за номиниране на водещ кандидат не винаги работи успешно.

След като се регистрират в Органа за европейски политически партии и европейски политически фондации, европейски политически партии могат да кандидатстват за европейско финансиране.

През 2019 г. европейските политически партии са получили субсидии в размер на 53 милиона евро.

Финансиране на европейските политически партии

Прякото финансиране на европейските политически партии се осъществява в съответствие с правила за допустимостта за финансиране, за позволените приходи и разходи, за прозрачността и контрола.

Въвеждането на субсидии за европейските партии се основава на схващането, че за да изпълняват своята демократична роля, те трябва да имат публично и прозрачно финансиране.

За да получат европейско финансиране, европейските партии трябва да отговарят на няколко условия:

- Европейска политическа партия трябва да бъде регистрирана от Органа за европейски политически партии и европейски политически фондации. За да бъде регистрирана, европейската партия трябва да има седалище в държава-членка на Европейския съюз и да няма за цел печалба.
- Европейската партия трябва да зачита основополагащите ценности на ЕС, посочени в член 2 от Договора за Европейския съюз, а именно „зачитане на човешкото достойнство, свобода, демокрация, равенство, върховенство на закона и зачитане на правата на човека, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинствата”.

- Европейската политическа партия трябва да е участвала в избори за Европейския парламент, или – при новосъздадени партии, задължително да изрази намерение за това.
- Европейската политическа партия трябва да е представена в поне една четвърт от държавите-членки на ЕС от свои членове на Европейския парламент, на националните парламенти или регионалните парламенти, или трябва да е получила най-малко три процента от подадените гласове в една четвърт от държавите-членки на последните избори за Европейски парламент. Това е едно от най-трудно изпълнимите условия за редица партии и е сред основните причини някои европейски партии да загубят достъп до финансиране или да не бъдат регистрирани.

Наша задача като избиратели в предстоящите европейски избори, 2024 г. е да разберем към кое европейско политическо семейство принадлежи националната партия, за чийто кандидати бихме искали да гласуваме, да се запознаем с манифеста и приоритетите на съответната европейска политическа партия.

